

Podnebne spremembe

Mojca Dolinar

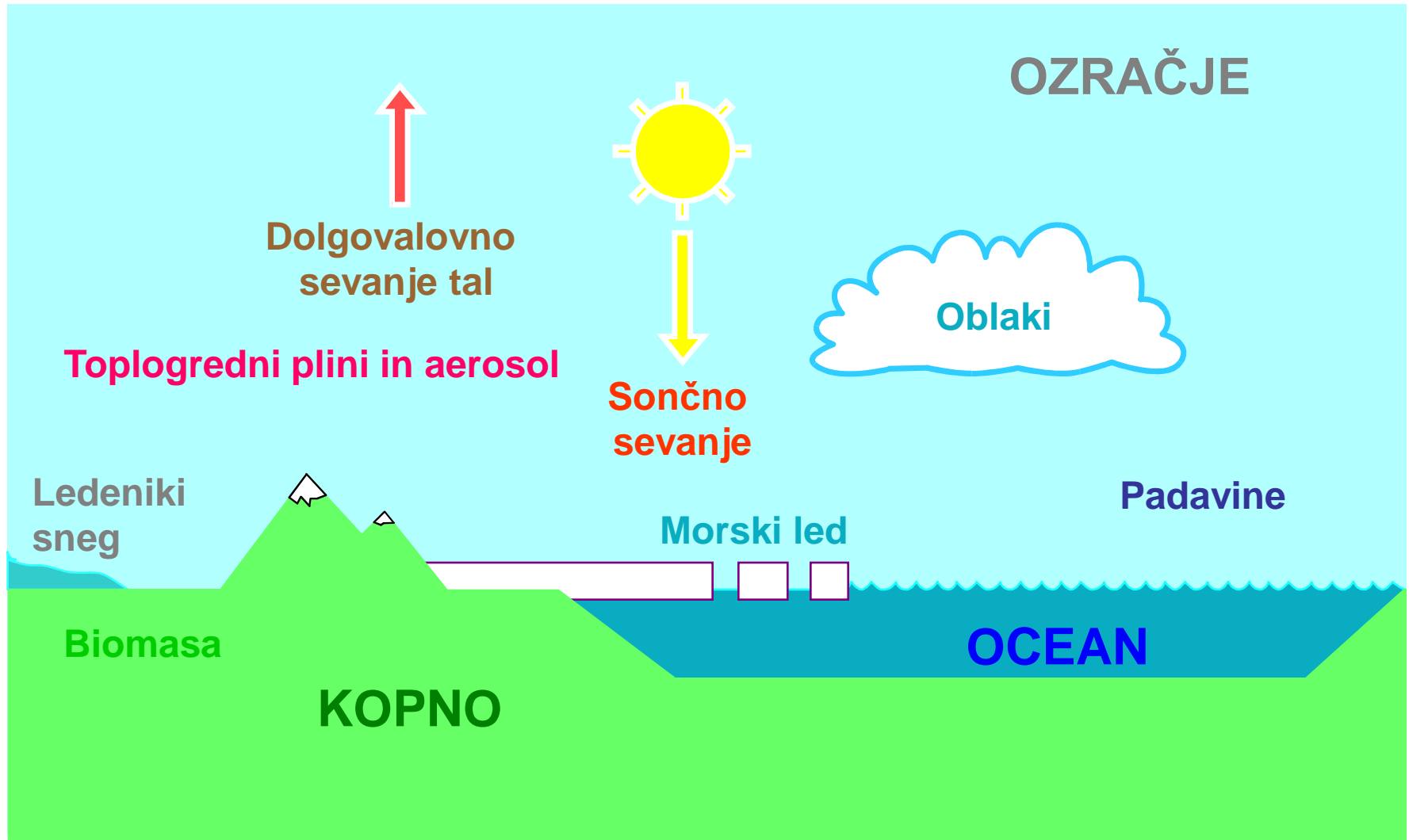
Vsebina

- Podnebje in podnebni sistem
- Vzroki podnebnih sprememb
- Podnebne v Sloveniji v preteklosti
- Podnebne projekcije za Slovenijo
- Kaj lahko storimo?

Podnebje

- Značilnosti vremena nad nekim območjem v daljšem časovnem obdobju
- Podnebje določa okvire za vsakdanje vremenske dogodke
- Če poznamo podnebje nekega kraja, vemo, kakšno vreme lahko tam pričakujemo
- “Podnebje je tisto, kar pričakuješ, vreme je tisto, kar dejansko dobiš.” -*Robert A. Heinlein*
- “Glede na podnebje kupuješ obleko, glede na vreme jo oblečeš!”

Podnebni sistem

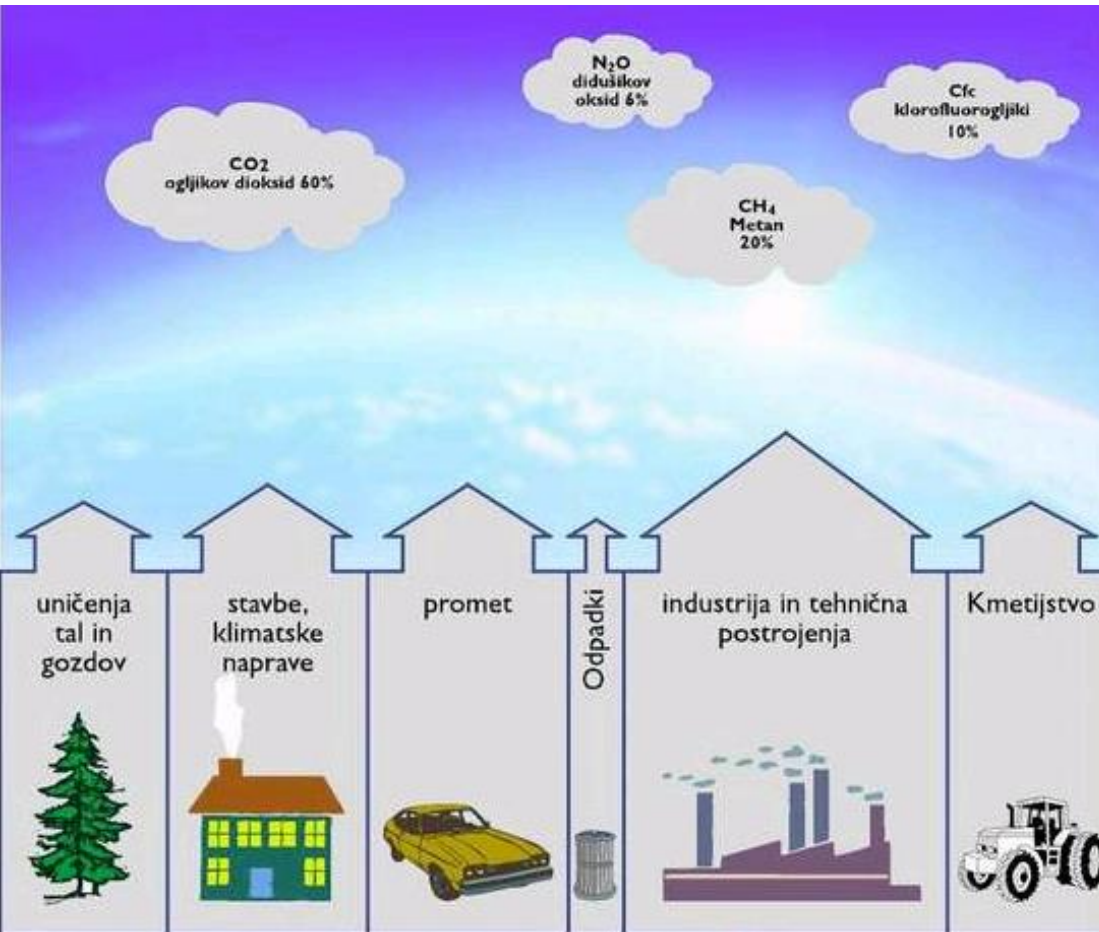
Učinek tople grede

- zaradi TGP ~ 33 °C višja povprečna temperatura površja
- današnje ozračje dokaj neprepustno za dolgovalovno sevanje tal
- temperaturi ozračja in tal močno povezani
- povečevanje koncentracije toplogrednih plinov ima dva glavna učinka:
  - manjša prepustnost ozračja (bistveno pri nizki koncentraciji)
  - plast z največjim izsevom dolgovalovnega sevanja ozračja vse višje

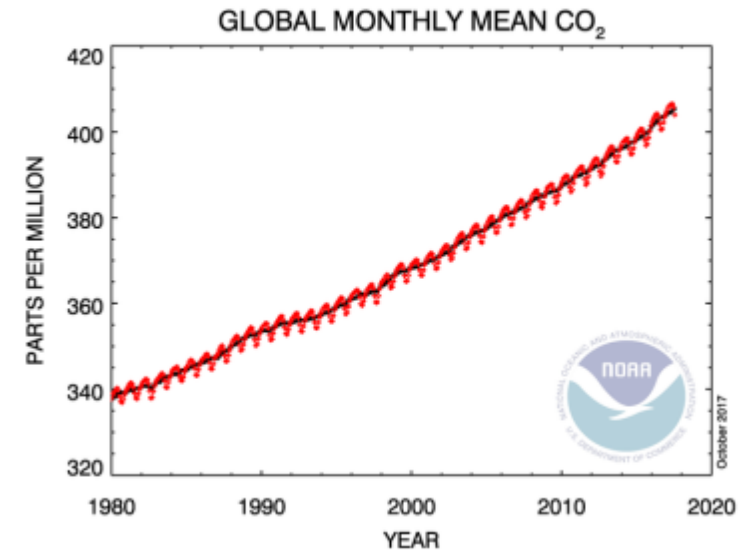

Shema energijske bilance Zemlje (tokovi) in vpliv toplogrednih plinov.

Toplogredni plini

Full Record Global CO₂

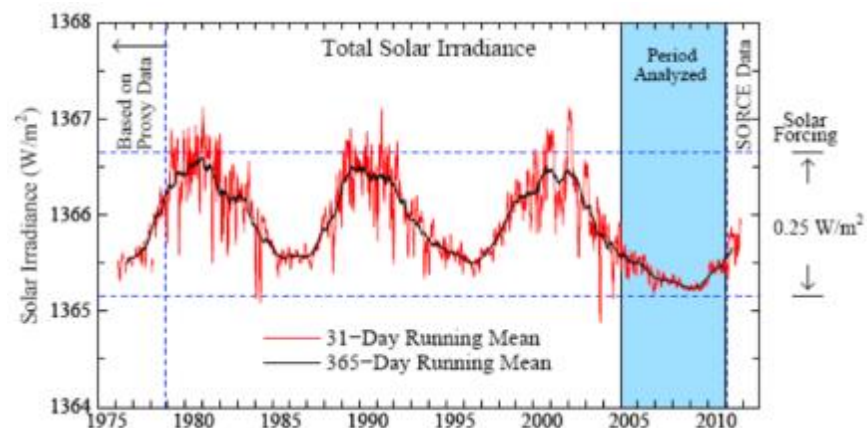
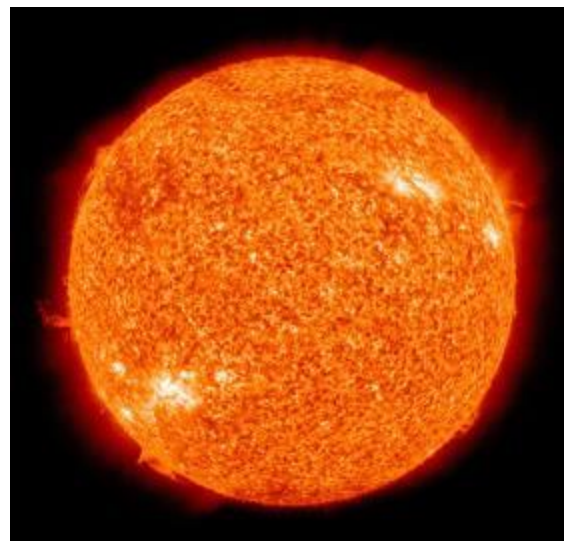
Vsebnost toplogrednih plinov CO₂, N₂O, CH₄, ... narašča

“Steklo” naše tople grede postaja vse “debelejše” - manj prepustno za toploto, ki jo oddaja površje Zemlje.

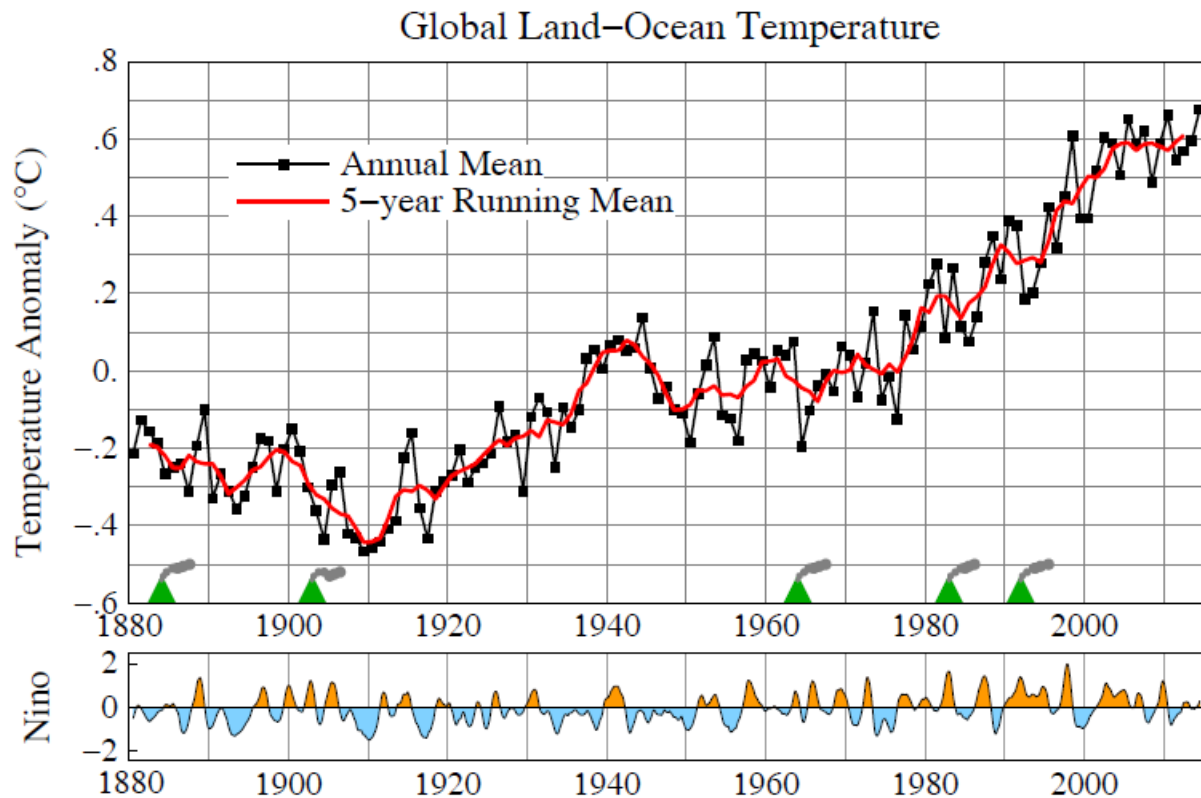
Sončno sevanje

- Sonce dovaja Zemlji energijo v obliki sevanja
- Sončev izsev je in bo počasi naraščal (od zgodnje Zemlje že 30 %), nihanje izseva na krajši časovni skali je relativno majhno ($\sim 0,1 \%$)
- Sončev izsev in posredno Sončeva energija, ki jo prejme Zemlja, se spreminja v ciklih dolžine 11 let in z amplitudo približno 0,1 %.

Podnebje v industrijski dobi

V industrijski dobi so človekovi izpusti močno spremenili sestavo ozračja, kar je spremenilo energijsko bilanco Zemlje. Več energije ostaja v troposferi, zato se ozračje segreva – **globalno ogrevanje**. Poleg toplogrednih in aerosolnih izpustov (oz. njihovega sevalnega prispevka) na spremenljivost globalnega podnebja v industrijski dobi najbolj vplivata spremenljivost Sončevega izseva, vulkanski izbruhi in spremembe oceanskih tokov (ENSO).

Vzroki podnebnih sprememb

Razlog za spremembo podnebja	Značilna časovna skala (leta)
Vpliv človeka na spremembe površja	1-100
Vpliv človeka na spremembe v ozračju	1-100
Vulkanska aktivnost	1-100
Spremenljivost Sončevega obsevanja	10-1.000
Interakcija ozračje-morja	1-100.000
Spreminjanje Zemljine Orbite	10.000 – 100.000
Tektonski premiki	100.000 – 100.000.000

Podnebje v Sloveniji v preteklih desetletjih

Meritve v ozračju

Poleg podnebnih oz. vremenskih razmer na meritev vpliva tudi:

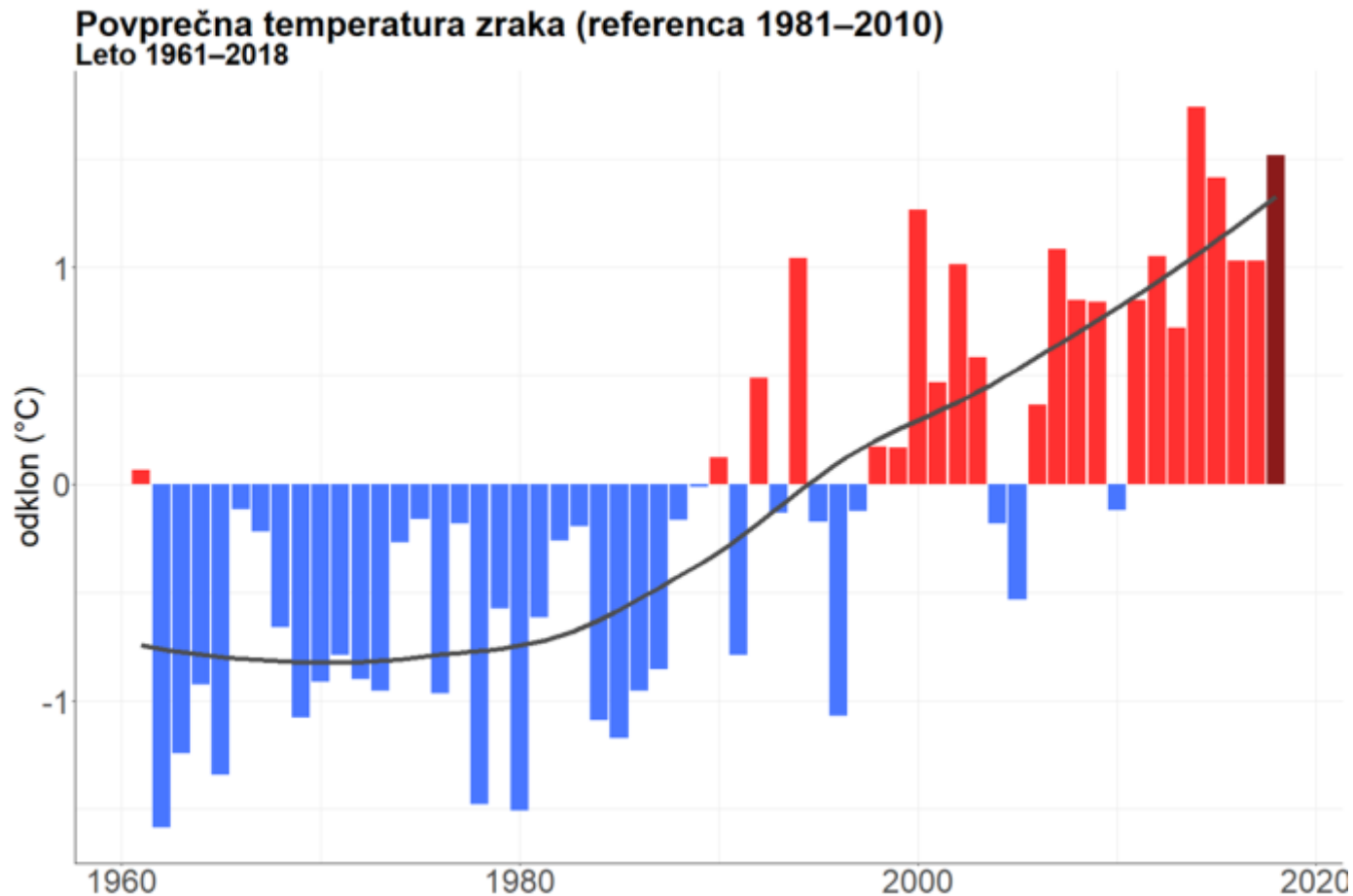
- Mikrolokacija – mikroklima merilnega mesta (rastje in pozidava, lokalne reliefne značilnosti, bližina vode...)
- Inštrument oz. senzor, s katerim merimo (merilna tehnika, tip inštrumenta...)
- Opazovalni termin (standardizirano!)
- Meteorološki opazovalec

Za spremljanje podnebnih razmer je nujno, da so vsi ti elementi konstantni v času! To pomeni, da se lokacija meritev v času ne sme spreminjati, da se ne sme spreminjati okolica merilnega mesta, merilni inštrumenti in ne sme se menjati opazovalec. Kar v realnosti žal ne gre.

Temperatura v Sloveniji narašča

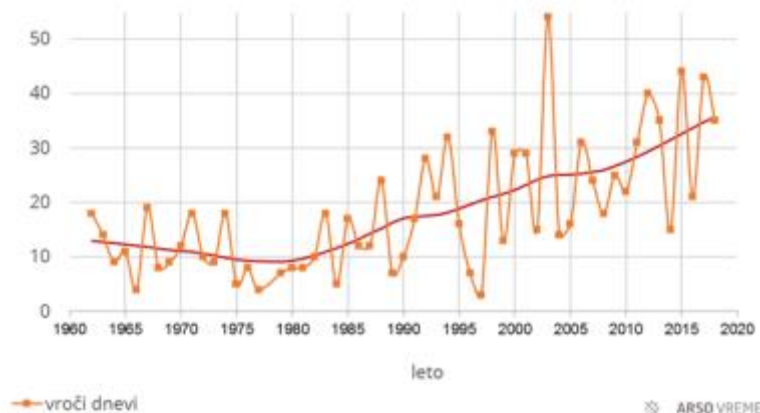
- Zadnjih 50 let s trendom $0,33\text{ }^{\circ}\text{C}/10\text{ let}$
- Porast temperature v zadnjih 60 letih $2\text{ }^{\circ}\text{C}$

Naraščča toplotna obremenitev

	topli dnevi ($T_{\max} > 25 \text{ }^\circ\text{C}$)	vroči dnevi ($T_{\max} > 30 \text{ }^\circ\text{C}$)	tropske noči ($T_{\min} > 20 \text{ }^\circ\text{C}$)
Nova Gorica	97	33	3.7
Ljubljana	73	19	2.7
Murska Sobota	70	17	1.6
Rateče	33	5	0

Ljubljana

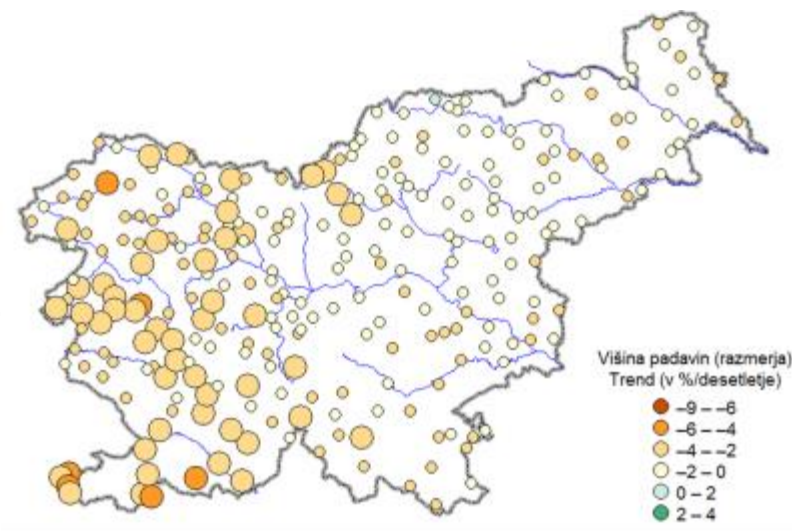
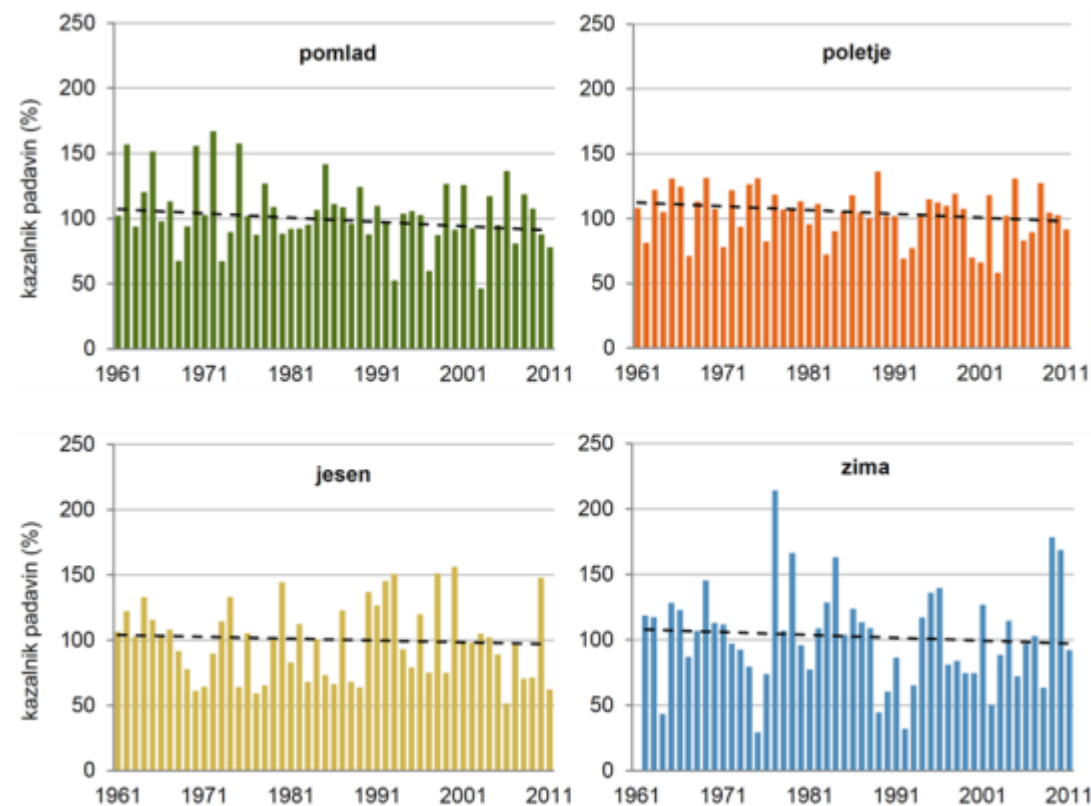

Ljubljana

Padavin je manj

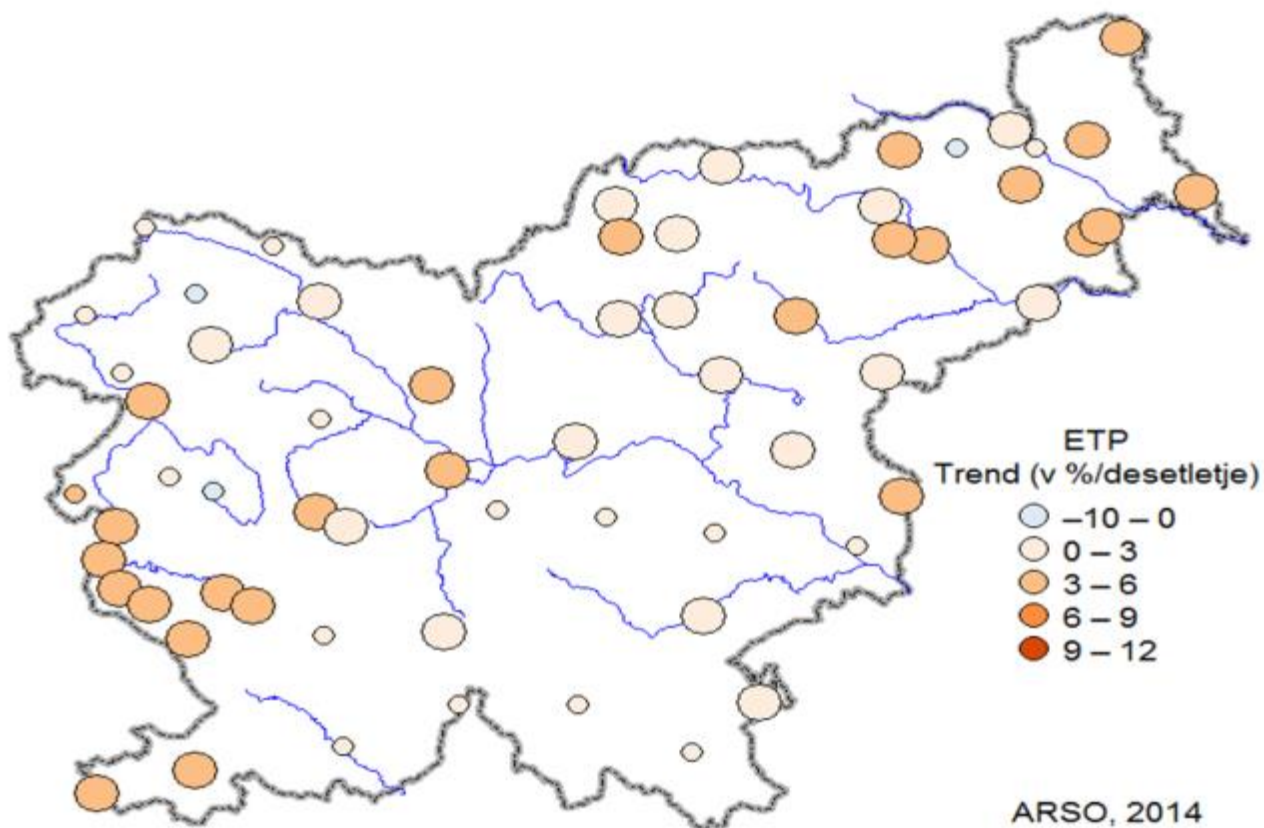
Na letni ravni je manj padavin na Z države (3 %/desetletje)

Izhlapevanje se je povečalo

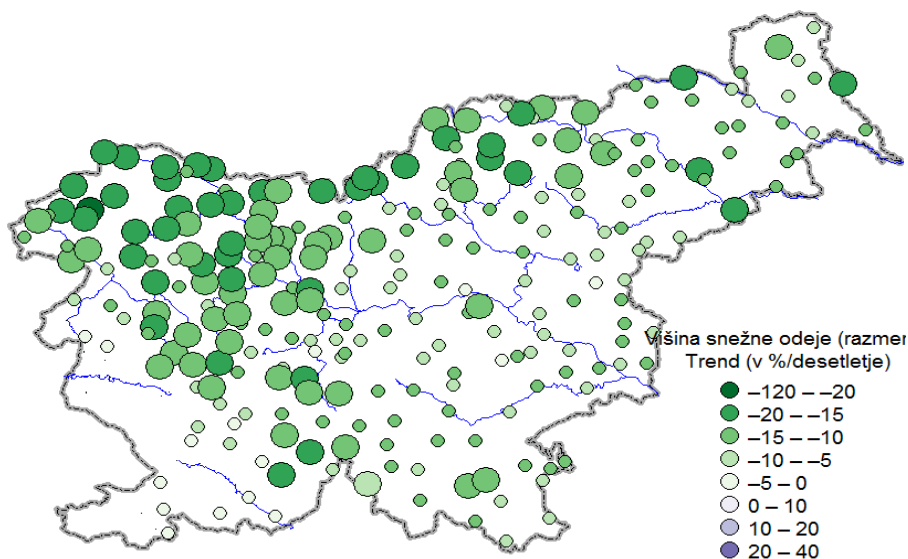
Najbolj v regijah, kjer je pomanjkanje vode veliko (2-4 %/desetletje)

Manj je snega

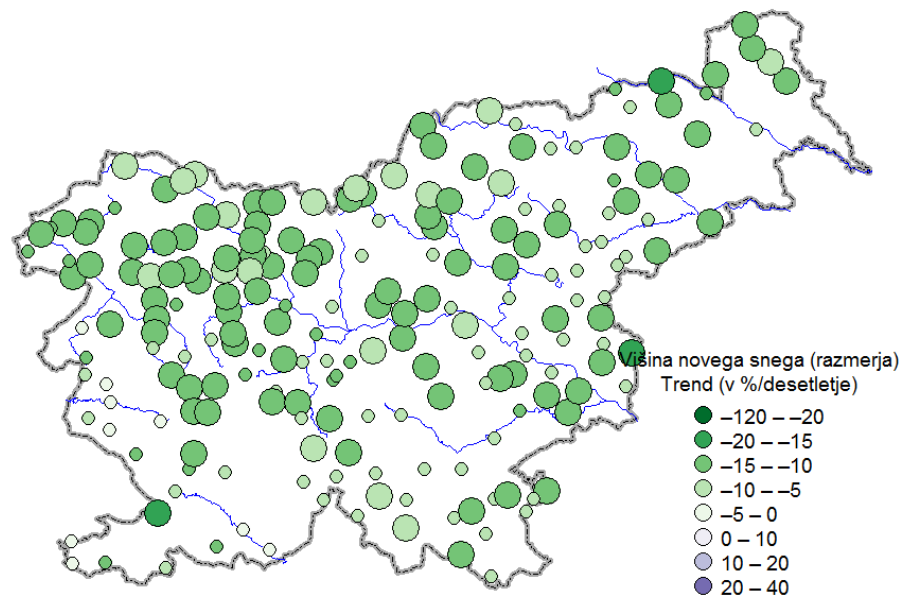
Višina snežne odeje se zmanjšuje,
najbolj v višjih legah

(15 do 20 % na desetletje)

Zmanjšuje se tudi višina novozapadlega
snega

(10 do 15 % na desetletje)

Spreminjajo se pretočni režimi

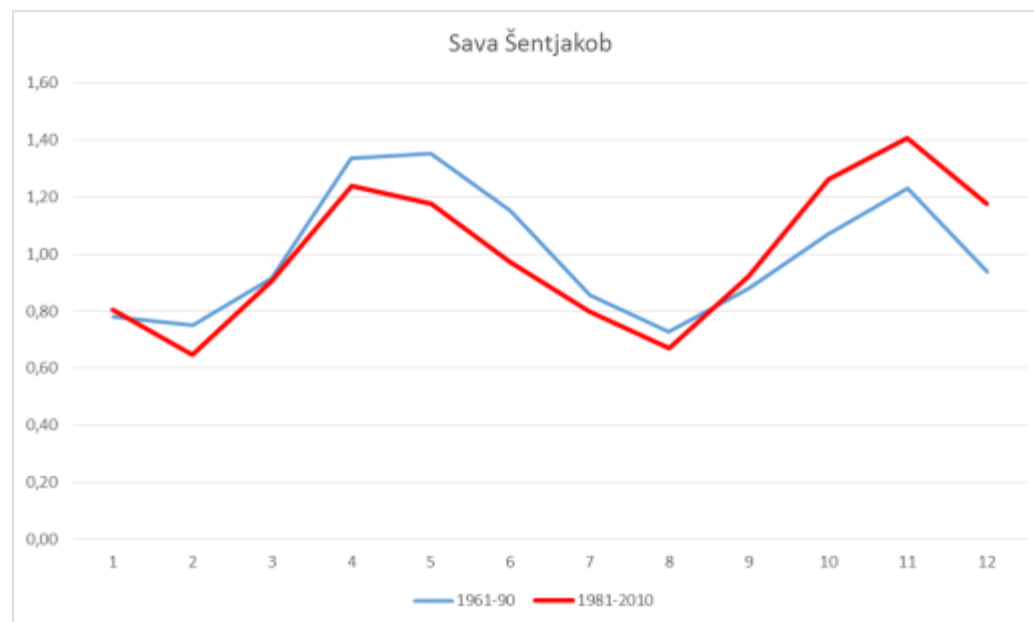
Sprememba padavin

Sprememba temperature

Izhlapevanje

Snežna odeja

Sprememba pretočnih režimov

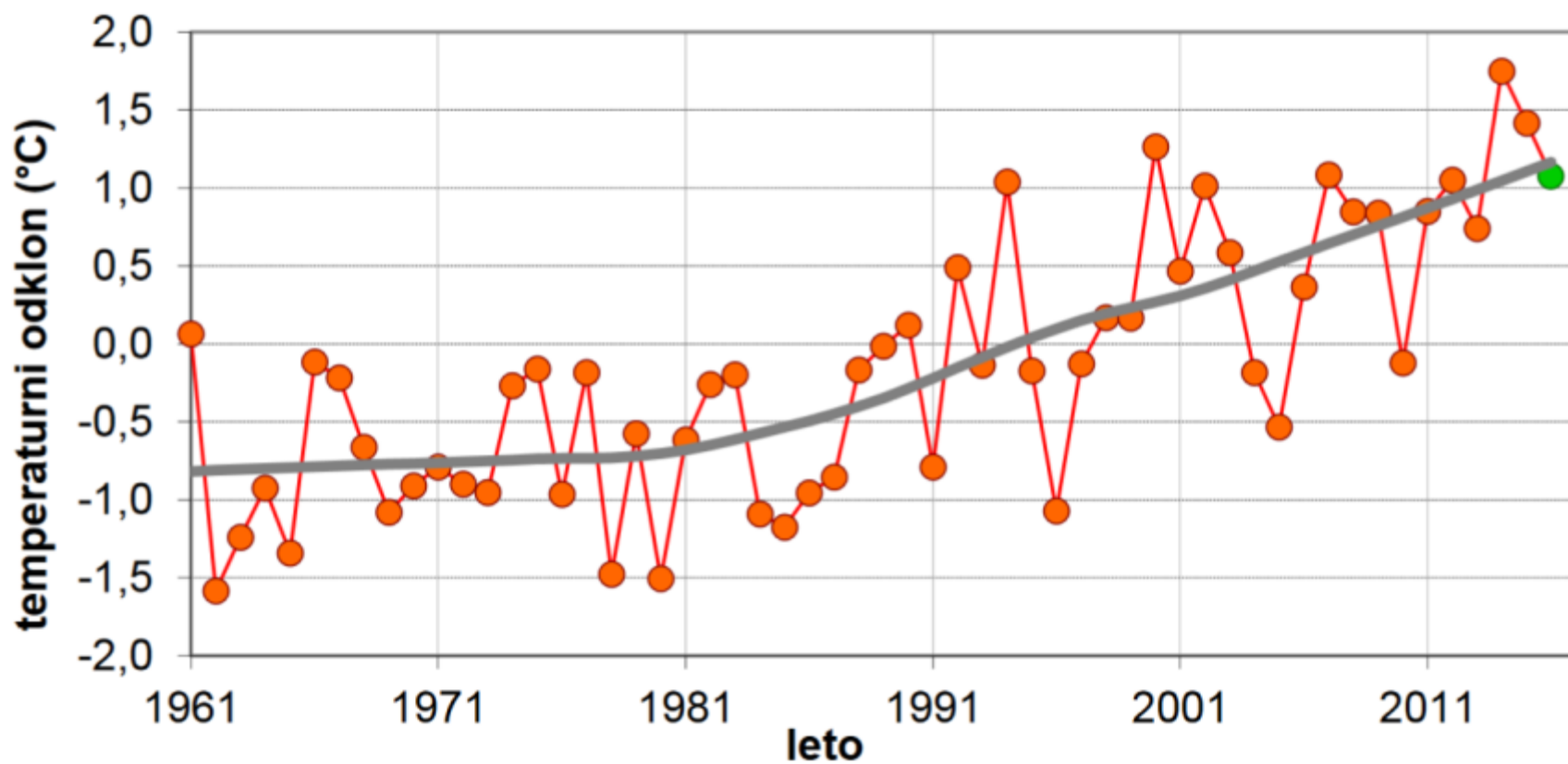

Podnebne projekcije za Slovenijo

Projekcije, Scenariji

- Naravna spremenljivost podnebnega sistema
- Negotovost podnebnih modelov
- Izpusti toplogrednih plinov

Naravna spremenljivost

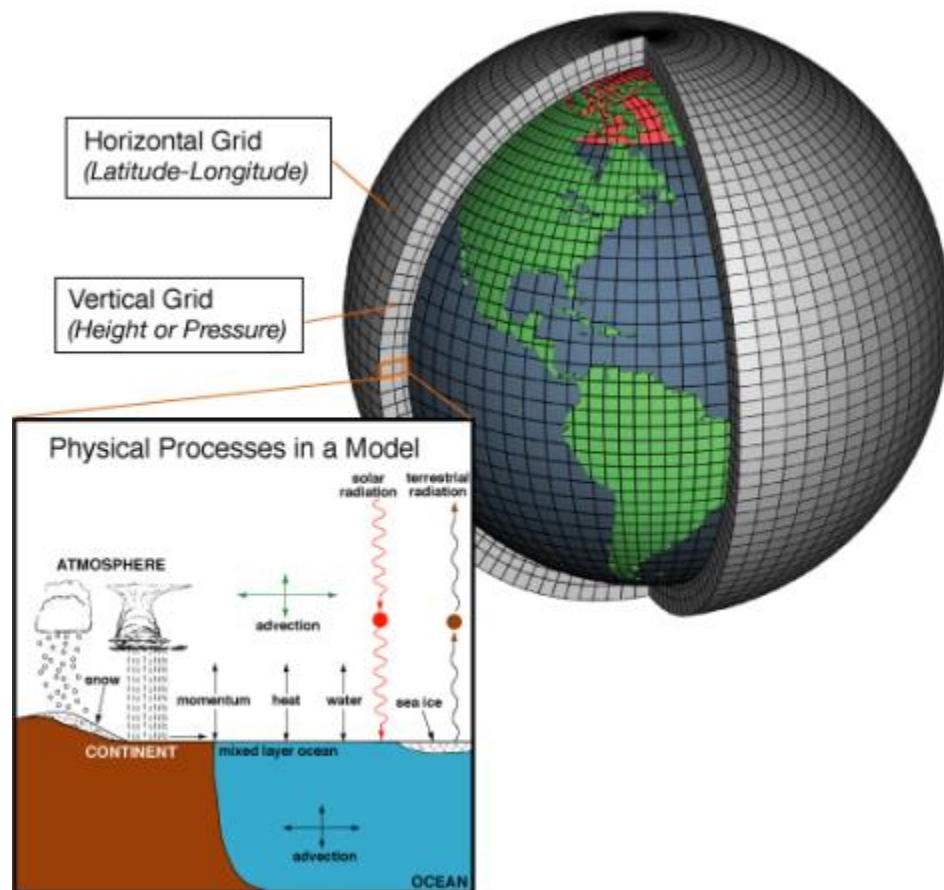

Podnebni modeli

PODNEBNI MODELI
matematično-fizikalni
približek dogajanja na
Zemljinem površju in v
ozračju, sestavljeni iz
modulov podnebnega
sistema:

- Ozračje
- Oceani
- Ledeni pokrov
- Kopno
- Vegetacija

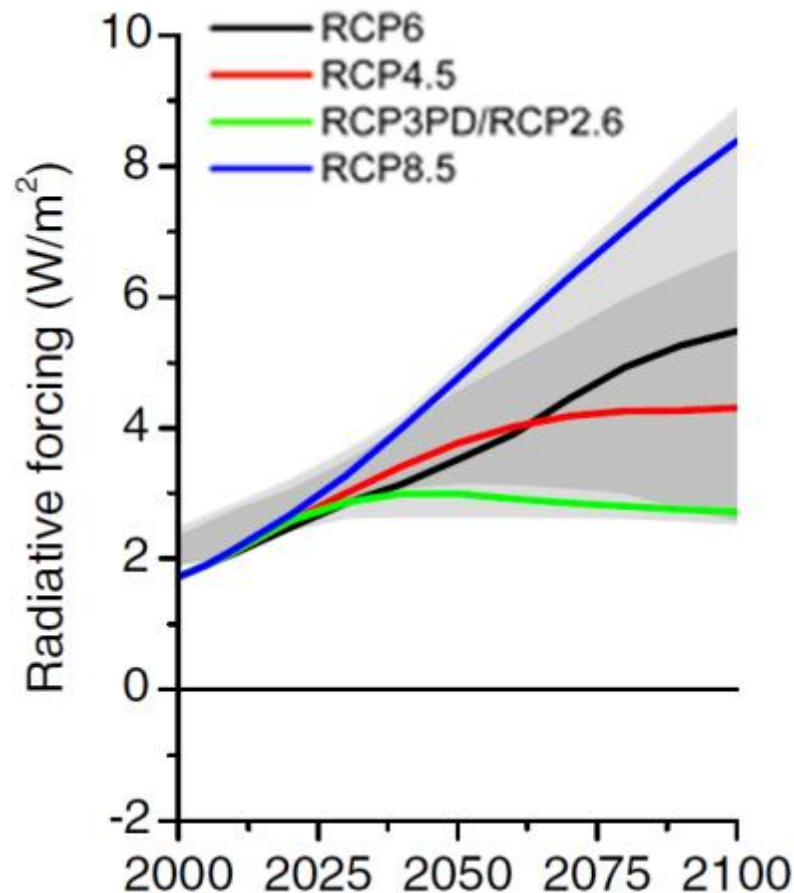
Scenariji izpustov toplogrednih plinov

4 scenariji izpustov (IPCC):

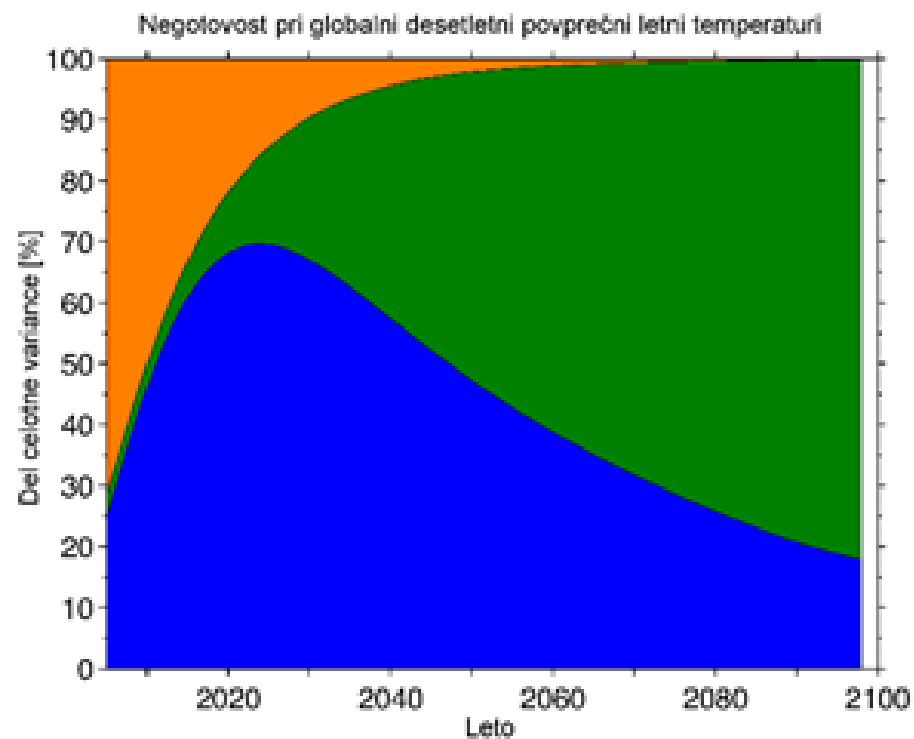
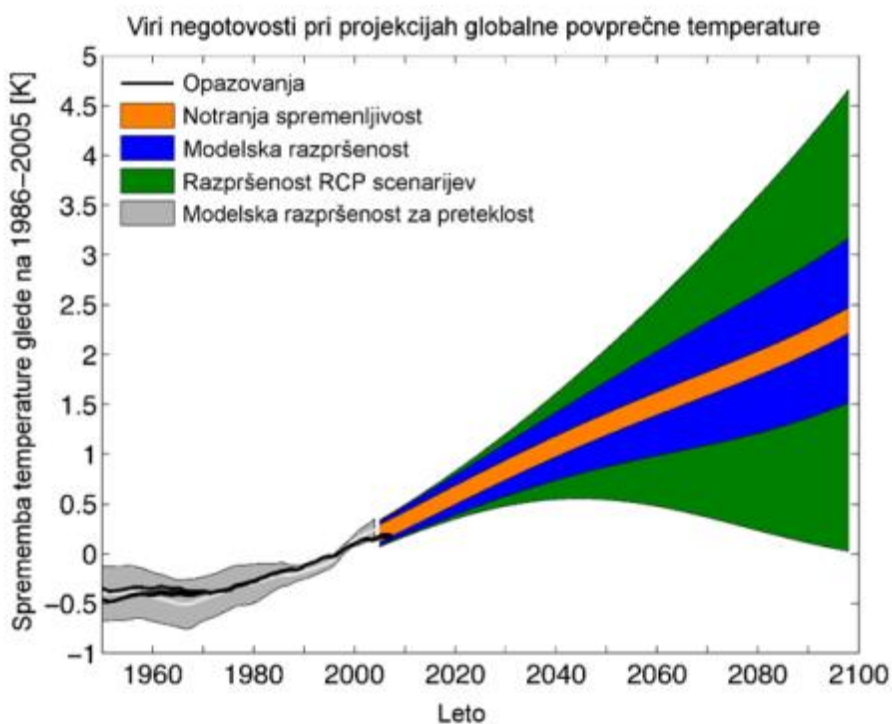
Značilni poteki vsebnosti

(Representative Concentration Pathways) - **RCP**

- Politike omejevanja izpustov (Pariški sporazum)
- Rast prebivalstva

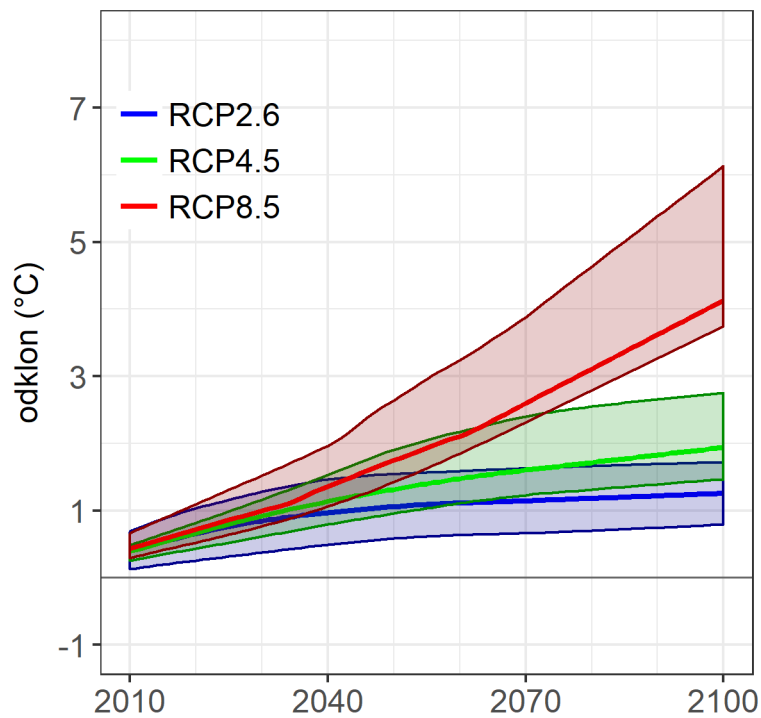

Negotovost projekcij

Temperatura bo še naprej rasla

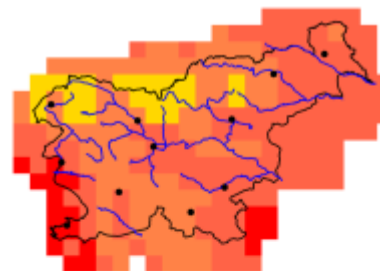
Dvig temperature v Sloveniji do konca stoletja je zelo odvisen od scenarija izpustov TGP

Spremembe števila vročih dni

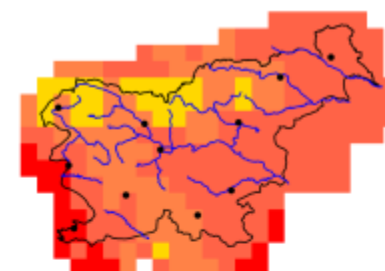
RCP4.5

2011–2040

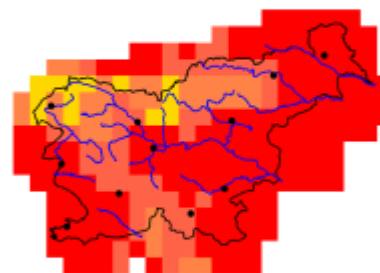

RCP8.5

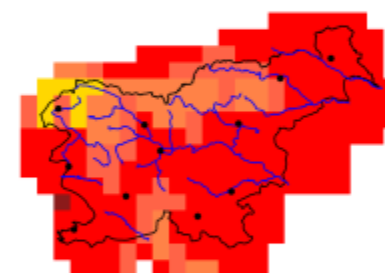
2011–2040

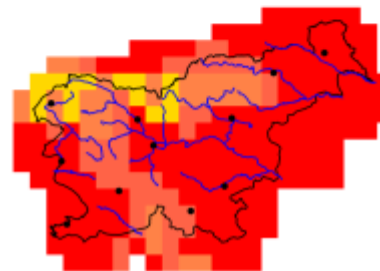
2041–2070

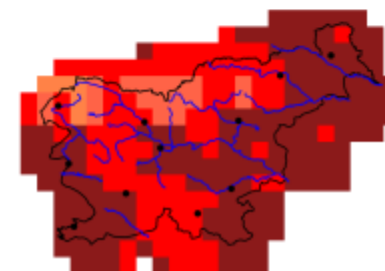
2041–2070

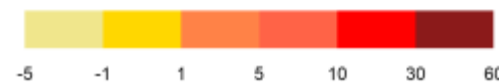
2071–2100

2071–2100

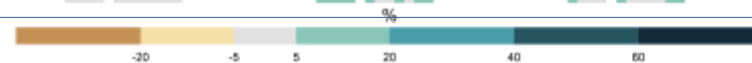
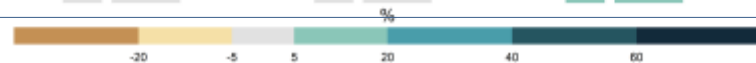
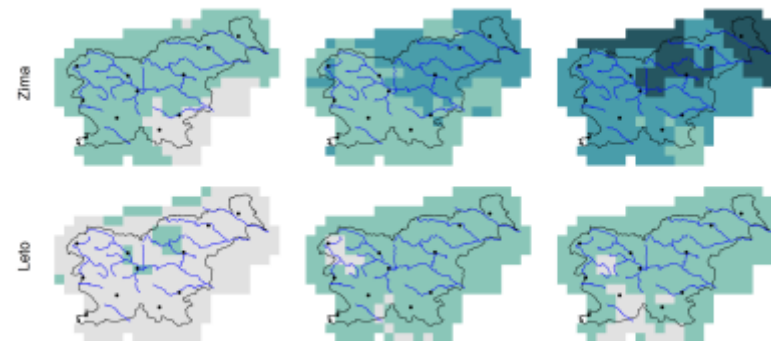
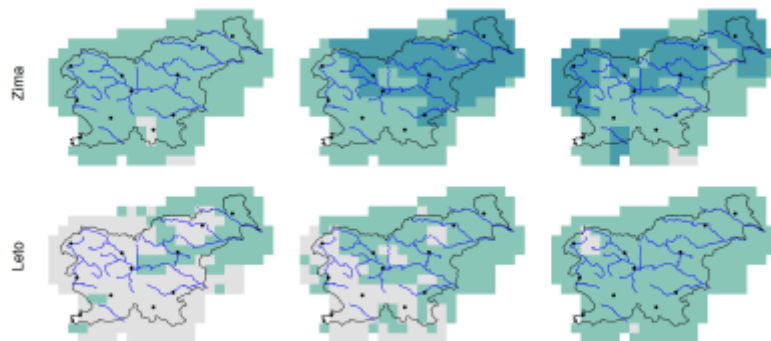
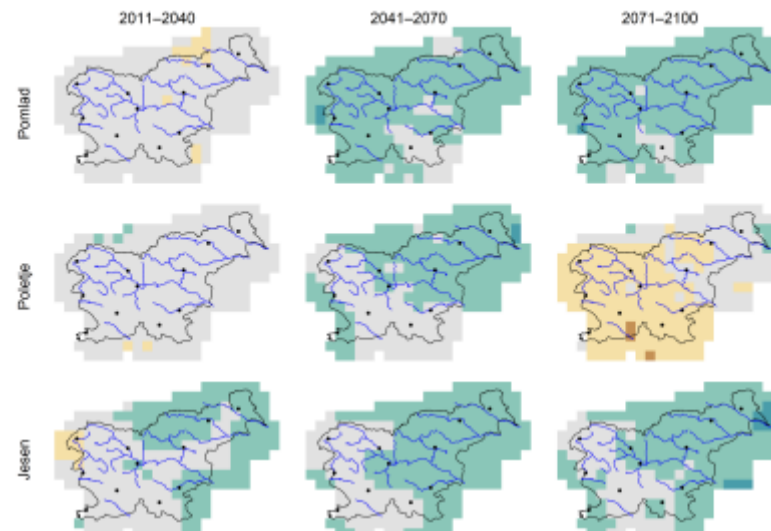
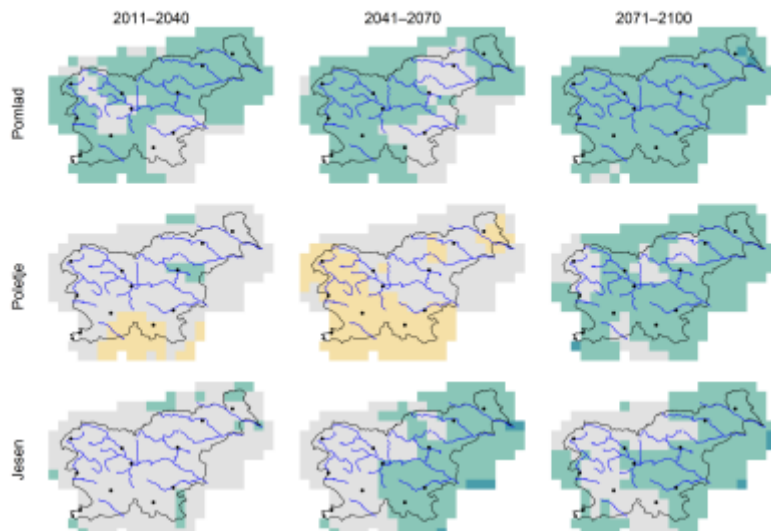
Število dni

Sprememba padavinskega režima je odvisna od izpustov TGP

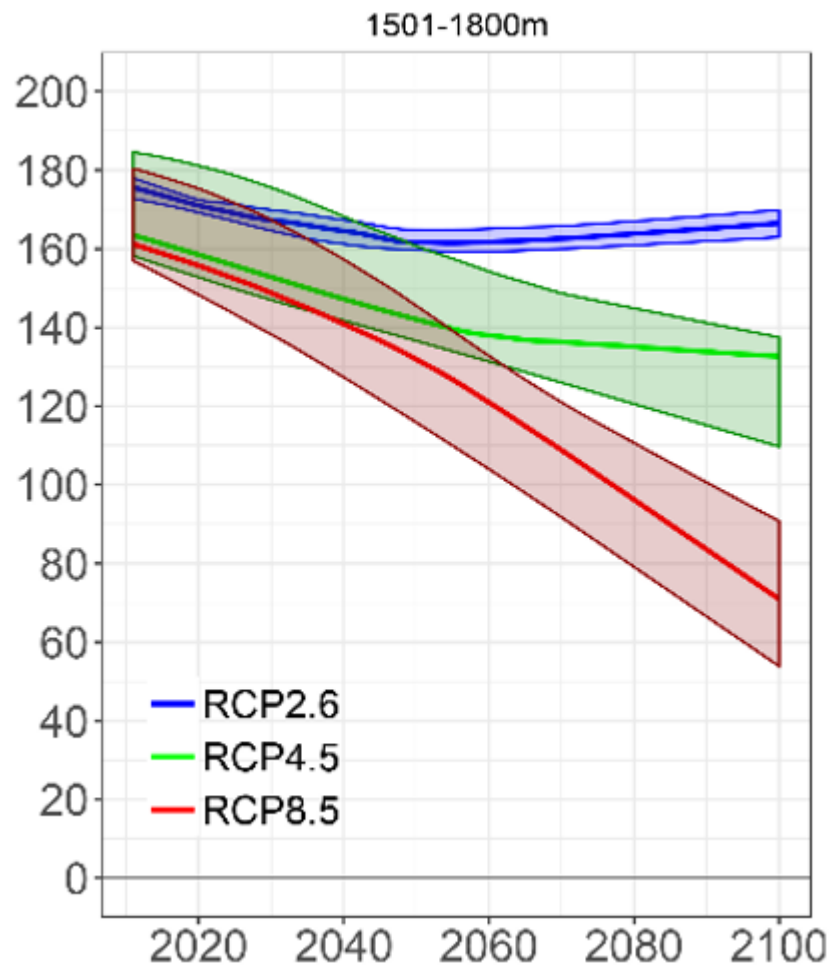
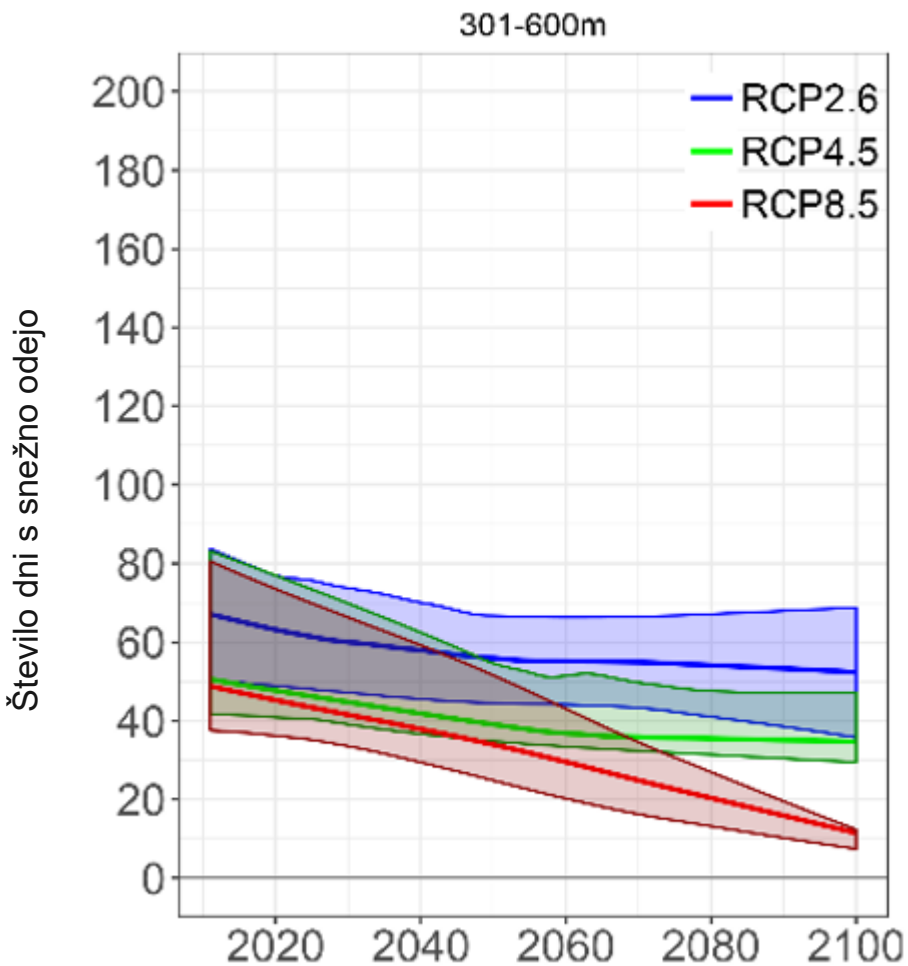
RCP4.5

RCP8.5

Sprememba snežne odeje

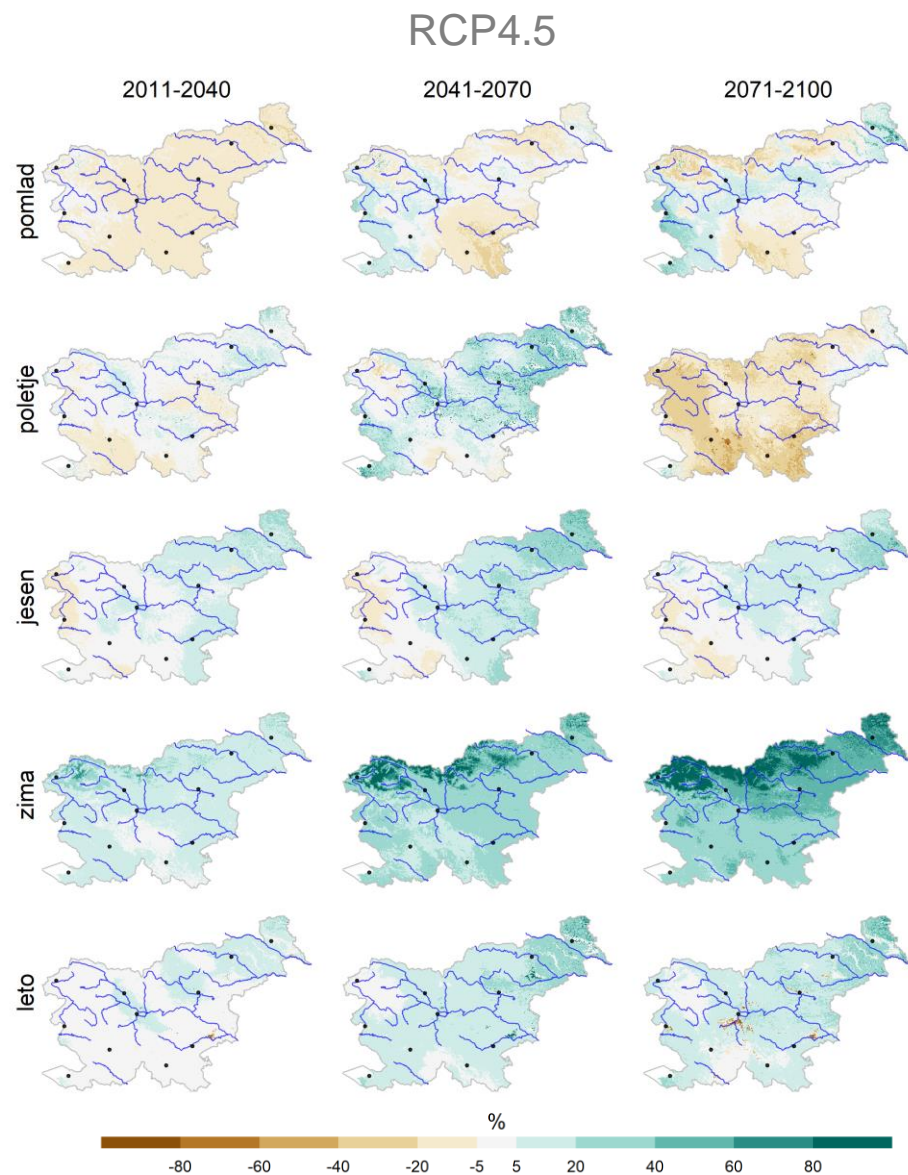
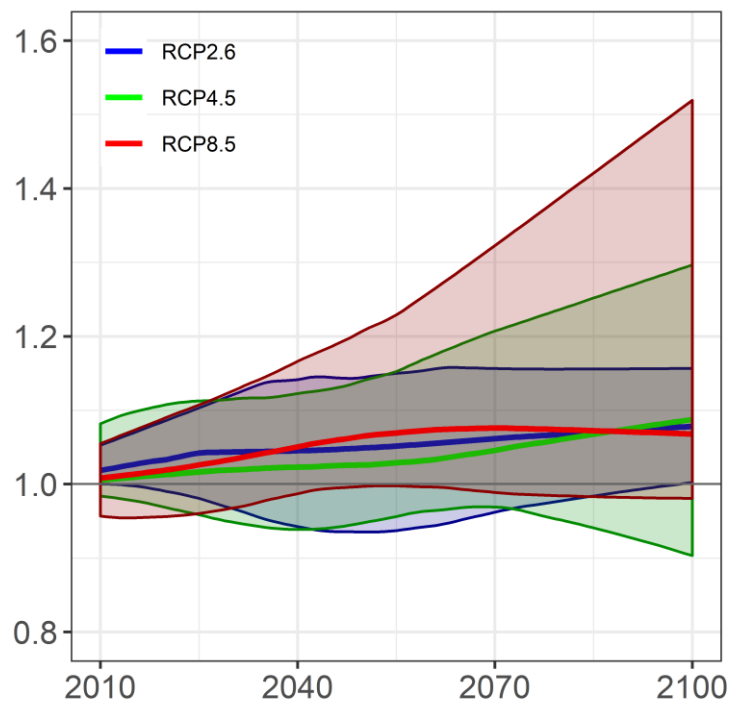
Sprememba v trajanju snežne odeje

Napajanje podzemnih voda

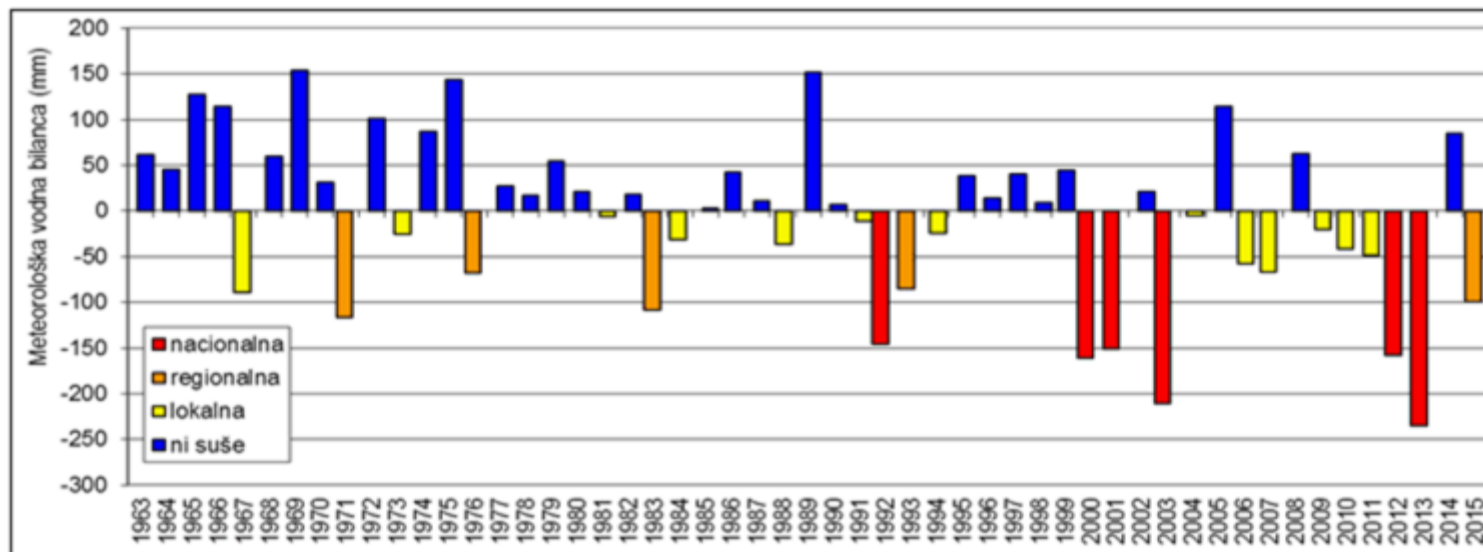
Slovenija bo na letni ravni ostala vodnata država.

Povečala se bo pogostost in jakost ekstremnih dogodkov

Suša v toplém delu leta

- Povečano izhlapevanje
- Manj padavin
- Manjši prenos zaloge vode iz snežne odeje

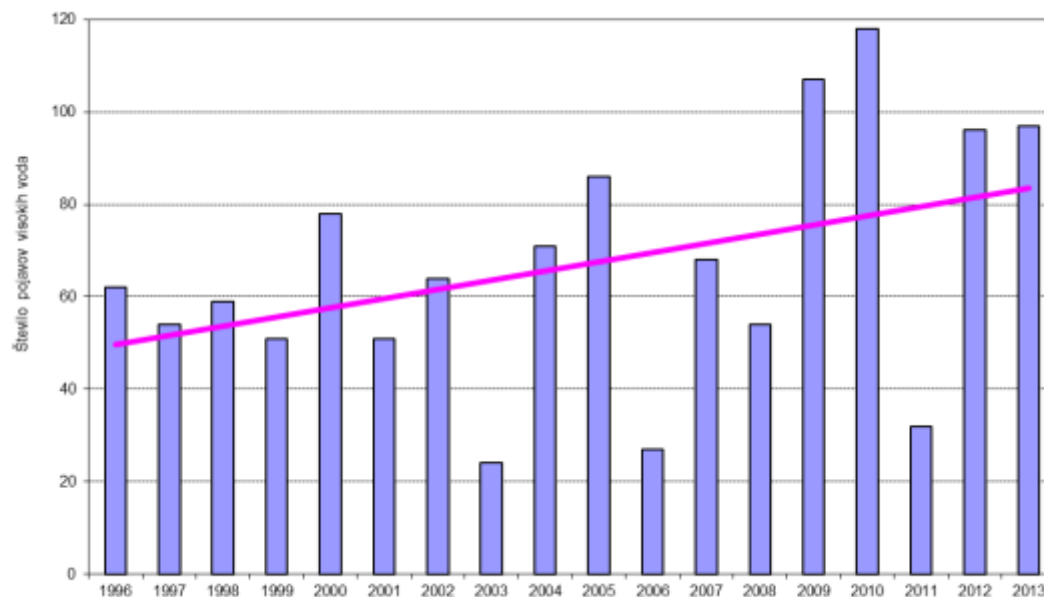
Povečala se bo pogostost in jakost ekstremnih dogodkov

Večja verjetnost poplav

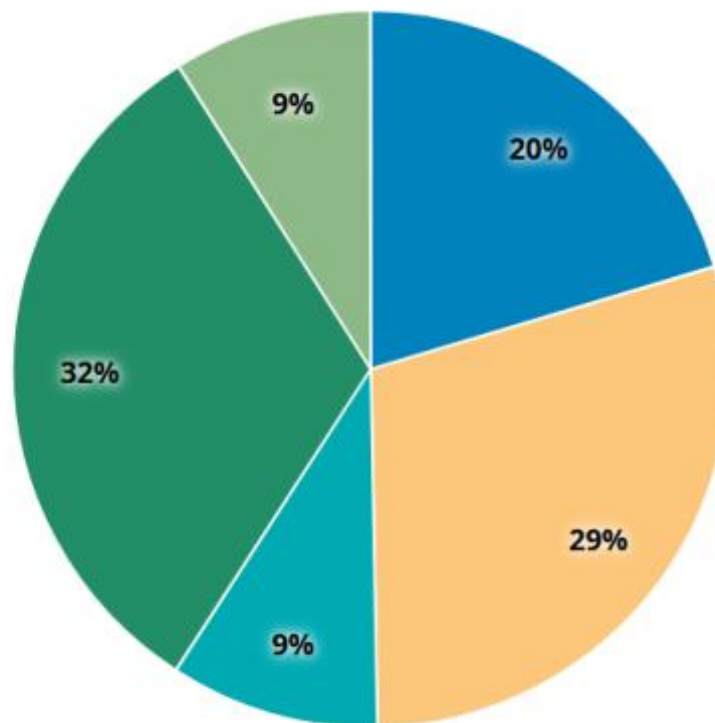
Hladna polovica leta:

- več padavin,
- manj v obliki snega

Večja intenziteta padavin tudi poleti

Izpusti TGP po sektorjih v Sloveniji

- Neenergetski viri
- Proizvodnja el. en. in toplote + ubežni izpusti
- Industrija in gradbeništvo (energetska raba goriv)
- Promet
- Druga področja (široka raba)

Možnosti za zmanjšanje emisij TGP

Zmanjšati rast rabe energije z...

- zmanjšanjem rasti prebivalstva
- zmanjšano rastjo BDP na prebivalca
- **Spremenjenimi vrednotami (energijska potratnost)**

Zmanjšati energijsko intenzivnost gospodarstva

- Povečana učinkovitost pri pretvarjanju energije v končno obliko
- Povečana učinkovitost končne rabe energije
- Sprememba sestave gospodarskih aktivnosti

Zmanjšati ogljikovo intenzivnost vira energije z zamenjavo...

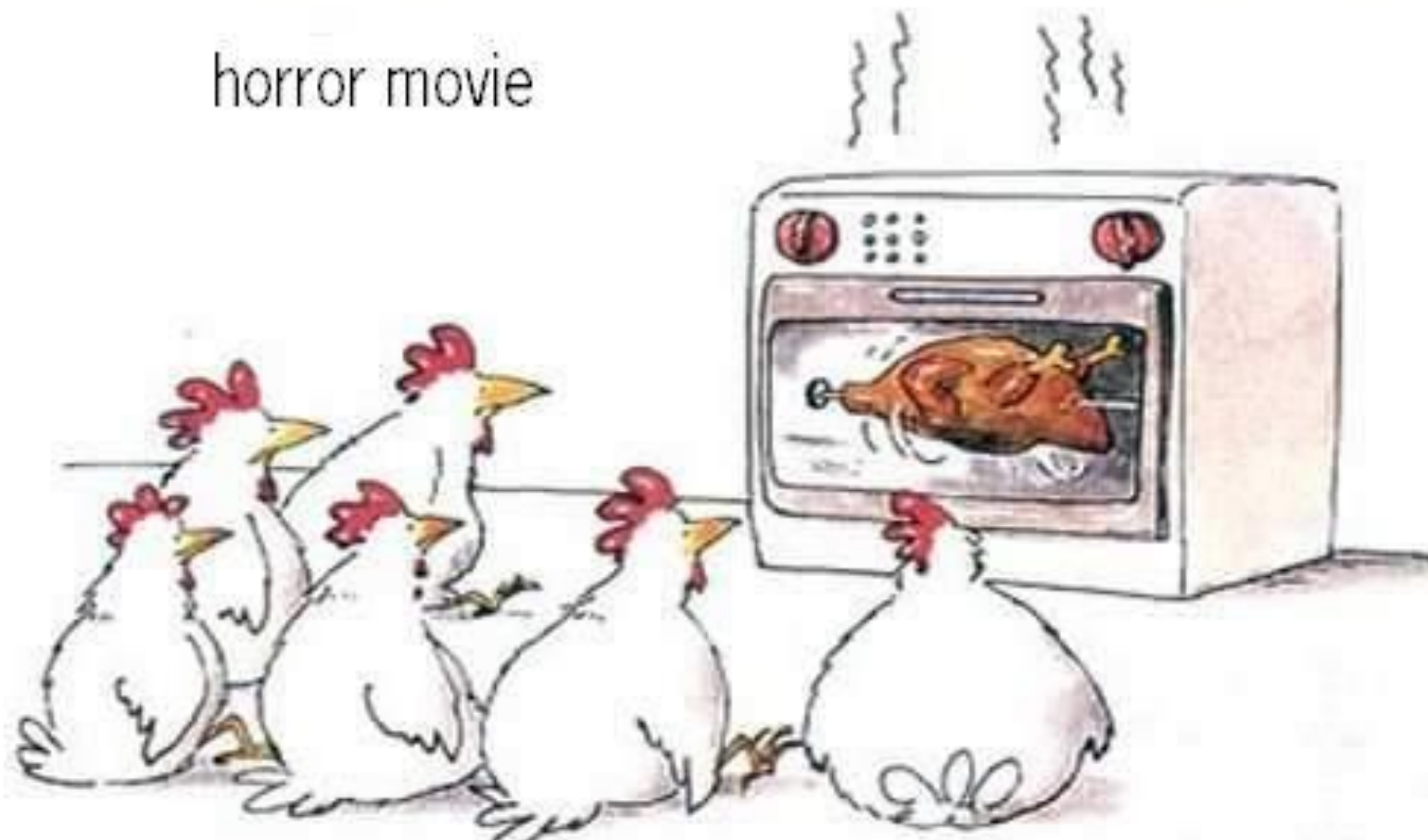
- nafte in premoga s plinom
- fosilnih goriv z obnovljivimi
- fosilnih goriv z jedrsko

Zmanjšati vsebnost ogljika v ozračju z geoinžiniringom

- Skladiščenje ogljika v zemeljski skorji
- Skladiščenje ogljika v kamenine
- Vesoljska ogledala
- Posipavanje ozračja

In kaj lahko storimo?

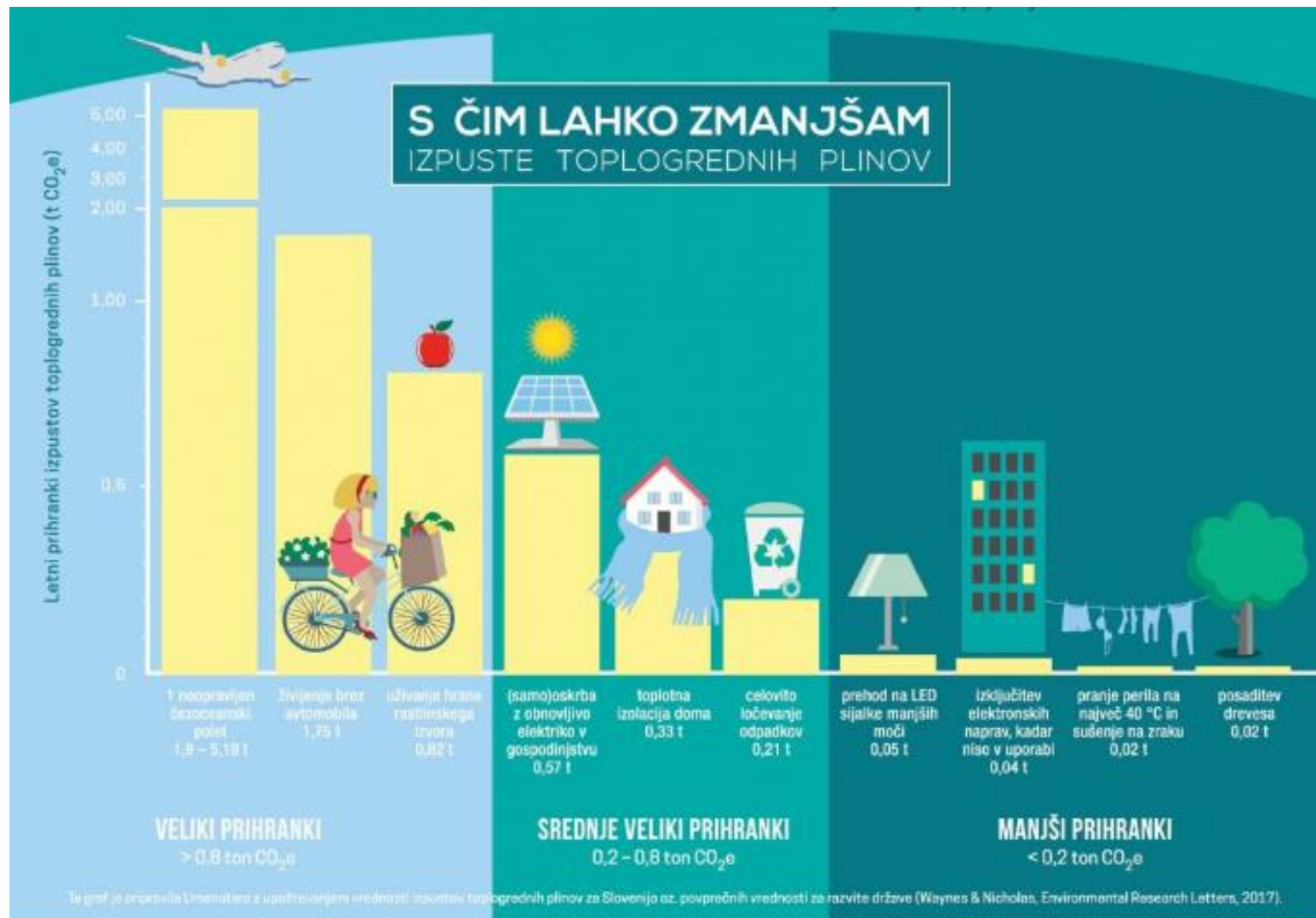
horror movie

Ni večje napake, kot če ne storimo nič, zato, ker lahko storimo le zelo malo.

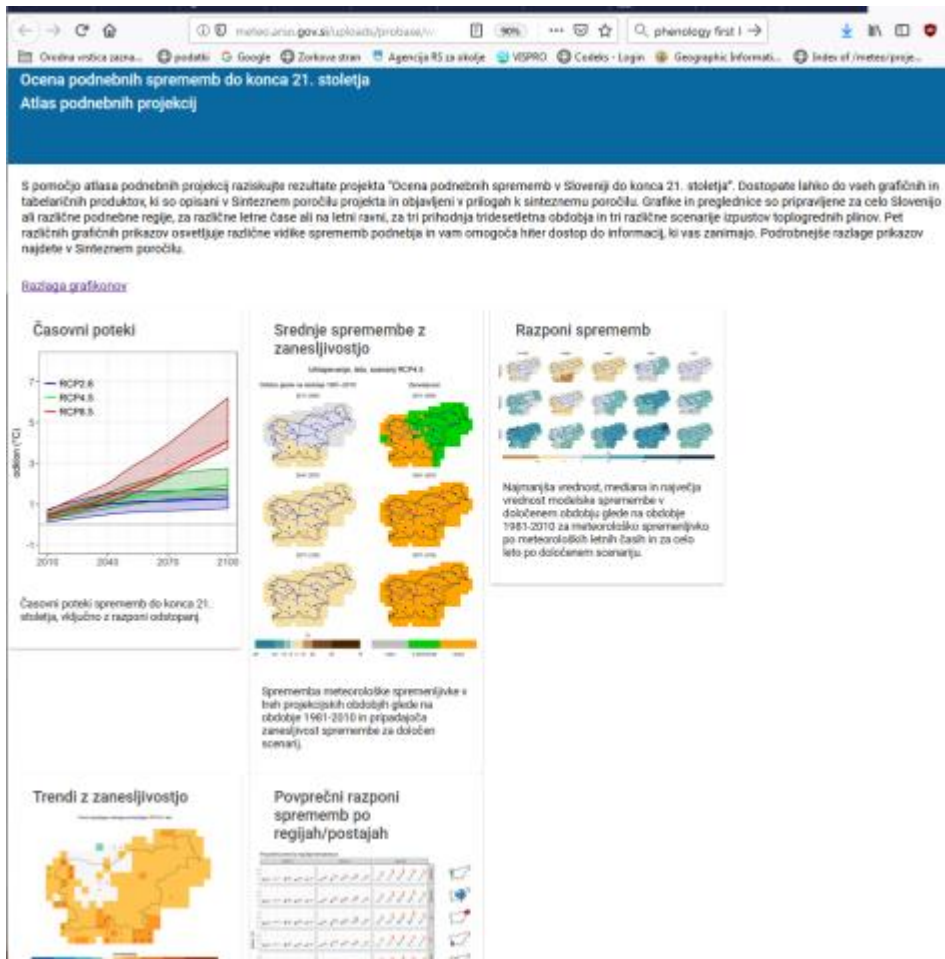
In kaj lahko storimo?

Summary

- In recent 60 years temperature has risen by 2 °C and will continue to rise (increased heat stress)
- Detected decrease in precipitation in W part of the country will reverse in the future when significant increase in winter precipitation is expected
- Significant increase of extreme precipitation intensity
- Decrease in snow cover would continue
- Increased risk for flash droughts
- Increase of groundwater recharge

Thank you for your attention!